

Příběh vysockého divadla aneb „Vo dvouch kupcích a židoj Šilokoj“

Eliška Pilařová

Snad v každém kraji se kdysi hrávalo ochotnické divadlo, nikde ale nebyla a není láska k divadlu tak silná, jako v krakonošském Vysokém nad Jizerou.

Více než dvousetletá tradice provozování i vlastní tvorby divadelních her činí z tohoto městečka přímo kolébku českého amatérského divadelnictví a také nezaměnitelný domov národní přehlídky venkovských divadelních souborů – „Krackonošův podzim“.

V létě roku 1786 postavili v Praze na Koňském trhu první samostatné české divadlo zvané Bouda, a zahájena v něm byla první pravidelná česká představení. Vlasteneckou hru Václava Tháma Břetislav a Jitka viděl tehdy i domáci tkadlec a učitelský pomocník z Vysokého nad Jizerou Jan Petruška.

Divadlo ho zcela okouzlo, a tak na samém pomezí Čech, ve Staré Vsi u Vysokého, sehrál ještě téhož roku se svými žáky hru Brunclík, kterou sám sestavil ze zdramatizovaných textů jedné z našich nejoblíbenějších národních pověstí.

Malí herci a jejich učitelský

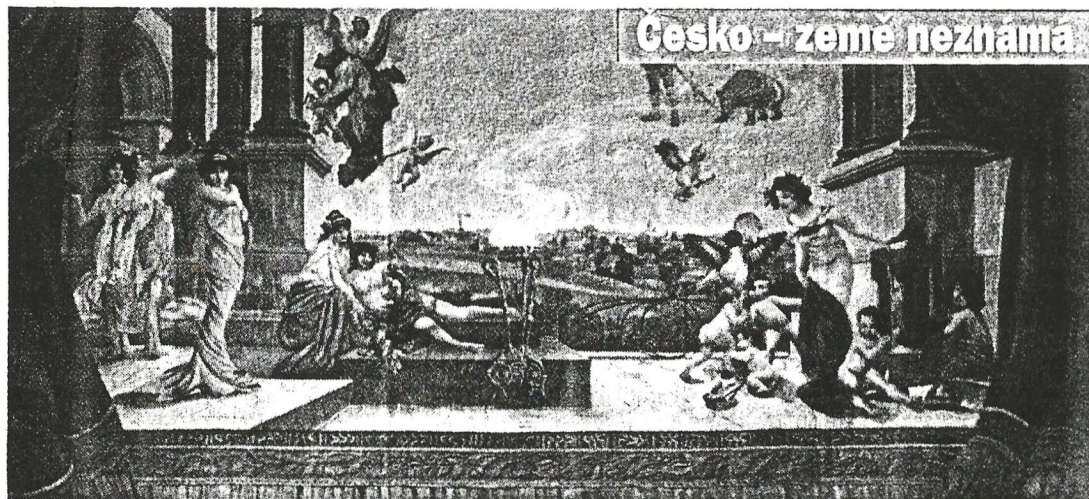

Foto Eliška Pilařová

měli takový úspěch, že se Brunclík musel pak každou sobotu a neděli opakovat.

Ještě o Vánocích pak uvedli dvě další hry – Meluzínu a Jenová, a dál už se hry pak sypaly jedna za druhou – Josef Egyptský, Kníže Honzík, Narození Páně i Břetislav a Jitka.

Z chalupy na radnici

Malé jeviště v chalupě za kamny už nestačilo, a tak přestěhoval Jan Petruška svůj soubor do tehdejší dřevěné radnice. Na špalky se položila prkna, dvě loktuše místo opony nahradily

perníkářské plachty a poprvé si vykračovali vysočtí ochotníci „po prknech“ v neděli po svatém Václavu roku 1798.

Díky Janu Petruškovi získalo horské městečko Vysoké nad Jizerou první a nejstarší venkovské ochotnické divadlo v Čechách a Čechy svou více než dvousetletou lidovou ochotnickou tradici.

Horský tkadlec, písmák a otec sedmi dětí Jan Petruška se stal pro lásku k vlasti a umění jednou z nejvýznamnějších osobností českých kulturních dějin.

Obdiv patří i kvalitě a námě-

tům znovuobjevených her krejčího, ševce, příležitostného stavitele a vůbec všeměla Františka Vodsedálka ze Staré Vsi.

Po sto osmdesáti letech se do míst svého vzniku vrátila jeho „Nová komedie vo Libuši a dívčí vojně v Čechách“. I kdyby ji hráli na těch nejprofesionálnějších pražských scénách, stejně jako „Komedieji vo židoj Šilokoj a dvouch kupcích“, svěráznou to autorovu úpravu Shakespeara Kupce benátského, její provedení nikdy nemůže dosáhnout onoho kouzla, které jí mohou propůjčit jen a jen do-

mácí, vysočtí herci, jimž je ostatně její nářečí samozřejmostí.

„Divadlu vysockému rovno nebylo“

Píše ve zprávě o činnosti divadelních ochotníků roku 1882 František Mařatka. Město „v nadmořské výšce 2160 vídeňských střevec“, jak uvádí zhruba v té době Ottův slovník naučný, město na samém pomezí Čech, si i v poobrozenecké době muselo vytvářet vlastní kulturní hodnoty.

A divadlo, „dotýkající se i vážných společenských otázek, upevňující národní sebevědomí, prohlubující vzdělání a kultivující vkus“, jak napsal o vysocké scéně náš přední teatrolog František Černý, patřilo a patří k hodnotám největším.

Ostatně samo město vypadá jako divadelní kulisy – s hlavní scénou na náměstí, proměnou u kostela a modravým zákulisím výhledů mezi domy daleko a hluboko do kraje.

Kdo tady není hercem, režisérem nebo muzikantem, je kostýmářem, osvětlovačem, truhlářem, či alespoň biletářem nebo šatnářem. Hraje tu opravdu kdekdo – daňová úřednice, cukrář, poštovník, učitel, zdravotní sestra

i prodavačky. Zkrátka jedna půl města už přes dvě stě let hraje a druhá se na ni chodí dívat a příště zase obráceně. Kam teď jít jinam s národní přehlídkou venkovských divadelních souborů než právě do Vysokého, městečka skrz naskrz divadelního?

Rok co rok v říjnu se sjíždějí do zdejšího divadla Krakonoš nejlépeší soubory z Čech i Moravy. Letos to bude po dvaatřicáté.

Stezkou divadelníků

Na necelých třech kilometrech z Vysokého do Staré Vsi se do dnešních dnů připomíná nejméně šest míst, kde se kdysi, venku i v světnicích a hospodských sálech hrávalo sousedské divadlo. Vysočtí tedy upravili a červenými šipkami s bílým symbolem divadelní masky označili turistické nenáročný vycházkový okruh půvabnou krajinou s těmi nejkrásnějšími horskými výhledy.

V dalším dílu cyklu Česko – země neznámá se se Svatavou Hejralovou, herečkou divadelního spolku Krakonoš a ředitelkou Krakonošova podzimu, vydáme za Příběhem vysockého divadla. Připravte se s námi v úterý 20. února v 18.10 hodin.